

Musullu Süleyman

Ahmet Mithat

Öykü

Bir macera romanı niteliğinde olan "Musullu Süleyman", hem İslami hem de Osmanlı tarihi içermesi bakımından önemli eserlerden biridir. Yedi kitap ve pek çok bölümden oluşan romanda Süleyman, görevi gereği İstanbul, Antakya, Bağdat, Konya ve Alamut'a giderek çeşitli bölgelerde bulunur. Musullu Süleyman, Baptisten adı ile köle olarak Kirk köyünde bulunur. Savaş öncesi toplantıda azad edilmesi ve Maria Konstanza ile nikâhı kıyılması karşılığında Arapların savaş planını öğreneceğini söyleyerek Bizanslıları inandırır. Ertesi sabah çıkan savaşta İslam mücahitleri ve Haçlıların yoğun süren çatışması sırasında tam zafer kazandıklarını sanarak Maria'yı a lamaya hazırlanan Baptisten, çekilmeye başladıklarını gördükçe Maria'yı oraya bırakarak cenge devam etmesi gerektiğine kanaat getirir. Maria'yı her ne kadar sevse de oraya bırakarak muharebeye devam eder. Lakin Haçlıların kazandığı zaferin ardından sevgilisi muhbir olarak görülen dolayısı ile de suçlanan Maria, ölüm cezası ile yargılanır. Baptisten'in acı çekmesini isteyen papaz ve yargı meclisi, kadının "Penitans" yani göğsüne dek toprağa gömülerek işkence halinde ölmesine karar verir. Şövalye Alfons Bondi kıza daha fazla işkence etmek için yanında bulduysa da iki Arap'ın gelip kıza kaçırmasına mani olamaz. Maria'yı kurtarıp Şeyhülcebel'in cennetine götürülmesi ile Maria, ölümden kurtulmuş olur. Doğduğu şehre Musul'a gelen Süleyman, aşiret çadırlarına düzenlenecek olan bir saldırının da önüne geçer. Musul Emir'inin de kulağına giden olayda huzursuzluk yaratan Batini eşkiyaları her yerde aranır hale geldi. Olayın asıl sorumlusunun Emir'in hacibi olan Osman Şemri'nin olduğunu söyleyen Süleyman, yolda karşılaştığı bir dervişe her şeyi anlatır ve eğer anlatabilirse dervişe iyi yerlere geleceğini ima eder. Bir süre sonra da dervişin Osman Şemri'nin yerine göreve geldiğini öğrenir. Böylece babasının öldürülmesinin de intikamını alan Süleyman, içi rahatlayarak papaz kılığına girer ve Maria'ya ne olduğunu öğrenmenin peşine düşer. Eyyübî Hanedanından olan Melik Salih'in desteğiyle Kerek köyüne geldiğinde, Maria Konstanze'nin Alamut'a kaçırılmış olduğunu öğrenir. Maria'yı geri almak isteyen Süleyman, Alamut'a giderek Haşhaşilerin lideri Hand Aleaddin'in isteklerini yerine getirmekle görevlendirilir. Hand Aleaddin'in eski sevgilisi, Bizans imparatoriçesi Margrit'i Alamut'a götürür ve Maria'yı oradan çıkarır. Lakin Margrit'in esasında bir imparatoriçe olduğunu öğrenmesi ile kadına karşı merhameti artar ve onu da kurtarmaya karar verir. Diğer Müslümanların ve Kürtlerin de yardımlarıyla Alamut kalesi yılarak, Şeyhülcebel'in saltanatına son verilir ve diğer esirleri de kurtarılır.

Tema

Milliyetçilik Avrupa'nın Kudüs'ten hatta yeryüzünden Müslümanları silme düşüncesine ve yarattığı savaşlara karşı güçlü ve zekice planları ile dahi olan Musullu Süleyman adlı romanın teması "milliyetçiliktir". Nitekim Süleyman çocuk yaşına rağmen zekice davranarak pek çok badire atlattığı sonunda da kendi milli duygularının menfaatine kazançlar elde etmeyi başarır.

Aşk Musullu Süleyman adlı romanın diğer bir teması ise tamamen sosyal nitelik taşıyan "aşk" temasıdır. Hem Maria ile hem de Margrit ile verilen aşk, türlü zorlu yollara rağmen aşılarak sevdiceğe kavuşma sağlanır.

Kişiler

Musullu Süleyman (Baptisten) Küçük yaşta babasının öldürülmesi ile yetim kalan Süleyman, ev yardımcısı Meymune ve annesi tarafından büyütülür. Küçüklüğünden itibaren zekâsı ile öne çıkan karakterin korkusuz ve cesur davranışları, kendisini 14-15 yaşlarına gelince babasının intikamını alma yoluna iter. Gözü kara savaşçı kılık değiştirerek Haçlı ordusunun arasına karışır, kılık değiştirme cesaretinde bulunur. Yaptığı oyun anlaşıldığında arkasında bıraktığı sevgilisini kurtarmak için elinden geleni yapar, merhametli ve fedakâr biridir. Başarılı olacağına ve istediklerini elde edeceğine inancı tam olan Süleyman, gerektiğinde hile ve oyunlara başvurarak Maria'yı kurtarmayı başarır. Alamut kalesinden imparatoriçe Margrit'i de kurutarak onu da sevdiği Teodor'a götürmeyi kendine görev edinir. Genel olarak işbirlikçi ve kahraman karakterli bir kişidir.

Maria Konstanza Bizanslıların Kirk köyünde yaşayan Maria, 20 yaşlarında gençliği ve güzelliği ile tanınan bir kızdır. Esasında bir köle olan Baptisten'in kendisine verilen görevi başarıyla tamamlamasının ardından kızla evlenmek ister. Maria, Baptisten'e aşık olduğu için tüm kalbiyle onu

bekler, hilelerden haberi yoktur. Daha saf ve masum bir kızıdır. Başına gelen onca şeye rağmen gururlu kalmayı tercih etmiş ve hep sevdiğinin onu kurtaracağına inanmıştır.

Şeyhülcebel (Hasan Sabbah) Batınilerin kurdukları Alamut kalesinin ilk reisi olan Hasan Sabbah, tarikatın lideri manasını taşıyan Şeyhülcebel unvanı ile dört bir yana nam salmış büyük bir isimdir. Parlak zekâsı ve yönetim kabiliyeti ile büyük bir örgüte sahip olan şeyh, Lasık olarak emirlerine itaat edecek fedailer yetiştirir. Kurnaz ve cesur bir adamdır. Fikirleri ve propagandası uğruna insanları harcamaktan çekinmez. Her şeye gücünün yettiğini ve dünya cennetinden çıkış olmadığı konusunda kararlı olan Şeyhülcebel, Süleyman ile olan anlaşmasında kızı geri ister lakin hesapları tutmaz ve onun gücü Süleyman'ın gücünden aşağı kalır.

Margrit Aşk yaşadığı şovalye Leondi Burginyon'un izdivaç teklifini reddederek güç ve para hırsı için imparatorun teklifini kabul eden Margrit, evlenerek imparatoriçe olur. Fakat ruhundaki yaramazlık onu sadık bırakmaz ve sürekli gönlü kayar. En sonunda gönlünü katip Teodor'a kaptıran Margrit, yaşadığı yasak ilişki ortaya çıkınca şovalyenin ve Rozali'nin hedef noktası haline gelir. Şovalye tarafından sürgüne Alamut'a gönderilen Margrit, gittiği yerde bir buçuk yıl kalır ve halinden memnundur. Bu uzun süreçte Arapça öğrenir. Margrit'i Musullu kurtarır ve sevdiğine götürür.

Alfons Bondi Kirk'te toplanan mecliste yer alan Alfons Bondi, Maria hakkındaki hükümlerde mecliste karar organı olarak yer alan bir şovalyedir.

Osman Şemri Musullu Süleyman'ın babası Cafer'in katili olan Osman, bir dervişin anlattığı hikaye üzerine aşiret liderinin canına kast etmekle suçlanarak öldürülür.

Cafer Kerhi Süleyman'ın babasıdır.

Musullu Süleyman (Baptisten) (Açık)

Karakter Küçük yaşta babasının öldürülmesi ile yetim kalan Süleyman, ev yardımcıları Meymune ve annesi tarafından büyütülür. Küçüklüğünden itibaren zekâsı ile öne çıkan karakterin korkusuz ve cesur davranışları, kendisini 14-15 yaşlarına gelince babasının intikamını alma yoluna iter. Gözü kara savaşçı kılık değiştirerek Haçlı ordusunun arasına karışır, kılık değiştirme cesaretinde bulunur. Yaptığı oyun anlaşıldığında arkasında bıraktığı sevgilisini kurtarmak için elinden geleni yapar, merhametli ve fedakâr biridir. Başarılı olacağına ve istediklerini elde edeceğine inancı tam olan Süleyman, gerektiğinde hile ve oyunlara başvurarak Maria'yı kurtarmayı başarır. Alamut kalesinden imparatoriçe Margrit'i de kurutarak onu da sevdiği Teodor'a götürmeyi kendine görev edinir. Genel olarak işbirlikçi ve kahraman karakterli bir kişidir.

Aktiviteler Savaşa dair konularda zeki olan Süleyman, kılık değiştirmek konusunda hayli başarılıdır. Baş sıkıştığında Hristiyan ya da papaz kılığına girerek karşı tarafı yanıltır.

ÖRNEK ANILAR

Uyanık/Zeki Yaşına rağmen kendi milletine yardımcı olmak adına tehlikeyi göze alan Süleyman Baptisten adı ile bir Hristiyan köyünde bulunur. Köle olarak bulunduğu köyde azad edilmesi için kendince bir plan yapar ve başarılı olur: "Baptisten'in tertip ettiği hile, her iki tarafı hayretten hayrete düşürdüysen, Güney tarafından beş bin kadar seçme Arap atlısı, sanki bulutlar üzerinde at sürüyormuşçasına, yerden havaya kalkan toz duman içinde, yıldırım gibi hücumla başladı."

Girişken Mısır'a doğru ilerleyen asker birleşmesinde kumandanların yanında yer alan Süleyman, Eyyübi soyundan olan Melik Salih'in amcası tarafından hükümdarlıktan düşürülmesine öne çıkarak farklı bir bakış açısı ile yaklaşarak çözüm sunar: "Daha iyi söylediniz ya, efendim, daha kolay ya! Sadeddin Dımişkî hazretlerine bol bol iltifat ediniz. Fakat el altından onun güvercinlerini çaldırıp yerlerine, sizin sarayınıza almış Baalbek güvercinleri koyunuz. Hakim hazretlerinin bu güvercinlerle Nablusa göndereceği haberler, doğruca sizin sarayınıza gelir. Haberleri öğrendikten sonra istediğiniz gibi mektuplar yazıp Nablus güvercinleriyle Melik Eyyuba gönderirsiniz. Bu suretle hasmınızı istediğiniz gibi kandırır, beri yandan kendi işlerinizi görürsünüz..."

Gözüpek Maria ile evlenme konusunda halkın önünde yiğitliğini gözler önüne serer. "Ancak, Maria Kostanza gözüne pek parlak görüldüğü gibi, cana da pek yakın olduğundan, çocuk, o köyü esaret zinciriyle değil, belki Maria'nın zülfü teliyle bağlanmıştı. "Haçlılardan bir kız alıp sarmak, arkadaşlar

arasında en ziyade iftihar edilen şanslılardır. Allah müsaade ederse ben de bu Maria ile murad alırım. Hem de onu öyle bir kaçırayım ki herkesin dilinde bu da bir destan olsun!” dedi.”

Merhametli Kendisinin hilesi nedeni ile Maria'ya yapılanları öğrenen Süleyman, onun peşinden Şeyhin kalesine gitmekten çekinmez ve Maria'yı kurtarır:“ Başüstüne, efendim! Bu kızın ismi, Maria Konstanza'dır. Haçlılardır. Bir zamanlar kendisini tanımış, sevmiştim. Fakat şimdiki halde onu sevmeyi şansıma, yüreğimdeki hisse aykırı bulmaktayım. Yine de, buraya gelişim, onu buradan kurtarmağa yol aramak emeliyledir. Zira onu kurtarmayı bir vicdan borcu bilmekteyim. İşte size söylenmemesi gereken gizli sırlarımı dosdoğruca söyledim.”

Fedakâr Aklına koyduğunu her ne kadar tehlikeli de olsa yapmak isteyen Süleyman, canı pahasına kılık değiştirerek yapar: “Musullu Süleyman, tasavvurunu gerçekleştirmeyi kafasına kesin olarak koyduktan sonra, bu iş için, önce kılık değiştirmeyi düşündü. Zira bu nokta pek mühimdi. “Hangi kıyafete girmiş olsam herifler beni tanırlar, tanıdıkları anda da parça parça edecekleri şüphesizdir. Bunun en doğru yolu, bir miskin keşiş kıyafetine girmektir ki, külah ile cüppe, dikkatli bakışlara karşı bir siper olabilir!” dedi.”

Güçlü Kendine güvenen ve gücünden emin olan Süleyman, Şeyhe kendi gücünü anlatırken İstanbul'dan imparatorun karısı olan Margrit'i nasıl kaçırdığını anlatarak gösterir: “Ömrümde tek cinayetim varsa, onu da sizi arzunuzu yerine getirmekten ziyade Maria Konstanza'ya olan vaadimi tutmak için işledim. Zira bu hizmetinizi kabul edişimde asıl maksadımın Maria olduğunu gizlemeğe hacet yok. Fakat şunu da haber vereyim ki, hikâye edeceğim cinayeti büsbütün bilerek işlemedim. Bu yolsuzluğu bir şüphe üzerine yaptım.

İnançlı İsteddiği her şeye ne olursa olsun ulaşabileceği inancında olan Süleyman, başarılı olmasını da inancına borçludur: “Ben dedim ki, insanoğlu bir şeyin olmasını murad etmeye görsün, murad ederse onu mutlaka yapar. Yapamamış ise murad etmemiş demek olur.”

Maria Konstanza (Açık)

Karakter Bizanslıların Kirk köyünde yaşayan Maria, 20 yaşlarında gençliği ve güzelliği ile tanınan bir kızdır. Esasında bir köle olan Baptisten'in kendisine verilen görevi başarıyla tamamlamasının ardından kızla evlenmek ister. Maria, Baptisten'e aşık olduğu için tüm kalbiyle onu bekler, hilelerden haberi yoktur. Daha saf ve masum bir kızdır. Başına gelen onca şeye rağmen gururlu kalmayı tercih etmiş ve hep sevdiğinin onu kurtaracağına inanmıştır.

Aktiviteler Uysal bir kız olan Maria, götürüldüğü yere alışmaya çalışmış fakat Arapça bilmediği için anlaması zaman almıştır.

ÖRNEK ANILAR

Dürüst Baptisten'in kimliği ortaya çıkıncı eskiden kendisini aşk vadiyle kandıran şövalye Alfons Bondi liderliğinde bir halk meclisinde ölüm şekli konuşulan Maria durumuna itiraz eder ve çaresizlikten yaşadığı gizli saklı hikayeleri de herkesin içinde anlatmak zorunda kalır: “-Efendiler! Dinime hıyanetim tahakkuk ederse, en şiddetli cezalara çarpılmam gerekeceğini, sizden evvel ben kabul ederim. Şu var ki, bu muhakemede şövalye Alfons Bondi'nin savcılığını asla kabul etmem.”

Telaşlı Esir hayatı gibi Şeyh tarafından alındığı yerde endişe içerisinde kalan Maria, karşısında eski sevdiğini görür görmez telaşını dile getirir: “Biçare Maria Konstanza, azametini ilk geldiği gün görmüş olduğu Şeyhin huzuruna bir kere daha çıkınca hayli telaş etti. “Söyle bana, Baptisten, söyle: Bu adam bizim için dost mudur, düşman mıdır? Zira ben bu adamdan pek çok korkmaktayım!” suallerini Musullu Süleyman'ın kulağına fısıldıyor, dehşet duyduğunu gösteren bir tavırla durmadan sorduklarına cevap istiyordu.”

Şeyhülcebel (Hasan Sabbah) (Uyumsuz)

Karakter Batınilerin kurdukları Alamut kalesinin ilk reisi olan Hasan Sabbah, tarikatın lideri manasını taşıyan Şeyhülcebel unvanı ile dört bir yana nam salmış büyük bir isimdir. Parlak zekâsı ve yönetim kabiliyeti ile büyük bir örgüte sahip olan şeyh, Lasık olarak emirlerine itaat edecek fedailer yetiştirir. Kurnaz ve cesur bir adamdır. Fikirleri ve propagandası uğruna insanları harcamaktan çekinmez. Her şeye gücünün yettiğini ve dünya cennetinden çıkış olmadığı konusunda kararlı olan

Şeyhülcebel, Süleyman ile olan anlaşmasında Maria'ya karşı imparatoriçeyi bulup kendisine getirmesini ister lakin hesapları tutmaz ve onun gücü Süleyman'ın gücünden aşağı kalır.

Aktivitelere

Hesap, astroloji ve sihir gibi ilimleri öğrenmiş olan Şeyhülcebel, etrafa korku saçan fedailerile dünyadaki tüm insanların düşünce ve inanç dünyasına hâkim olmayı hedefler. Bu bağlamda pek çok insanı ve kadını da kalesine toplar.

ÖRNEK ANILAR

Korkusuz İnsanları aklındaki tarikat inancına göre yönetmek ve lider olmak için yola çıkan Hasan Sabbah, Şah Caferi'nin sahip olduğu Alamut kalesine göz koymaktan çekinmez ve adamı kendi yurdundan etmeyi başarır: "Hasan Sabbah, işini sağlam kazığa bağladıktan sonra muhafızın huzuruna çıktı. 'Sen kaleden çık, yerine ben oturacağım' dedi. Herif bunu şaka sanıp tebessüm eylediyse de Hasan Sabbah, başına topladığı halk ile muhafızı kaleden çıkardı."

Kararlı Parlak fikirleri ve uyanık fikirleri ile tanınan Hasan Sabbah, aynı zamanda kararlı bir adamdır: "Şu var ki Hasan Sabbah bütün hileleri, türlü türlü eziyet ve cefaları dünyayı ele geçirmek gayesine vasıta olarak kullanmış, bu kararla Alamut kalesine kapanmış, kendi hususi fırkasını kurmuştu."

Kurnaz Kendi gücünü mertebesi yüksek insanlara göstermek için acımasız davranmaktan çekinmez: "Tarihlerde kayıtlı olduğuna göre, Haçlıların reislerinden Kont dö Şampani, Alamut kalesine giderek Şeyhülcebel'i ziyaret ettiği zaman Şeyh, kendi adamlarının itaat derecesini Kont'a göstermek için kale bedeninde nöbet bekleyen iki fedaiye: "Cennetimi gözünüzün önüne getiriniz, oraya gitmek için kendinizi şu duvardan aşağı atınız" demiş, ikisi birden derhal duvardan atlayıp soluğu ölümdede almışlardı."

Kibirli İsteddiği her şeye kavuşan ve gücü ile nam salmış bir adam olarak kendini önemli gören Şeyhülcebel, kibrine yenik tehlikeli bir adamdır: "Şeyhülcebel'in deliliği ise gururun son derecesinden ibaretti. Zira bir Bizans imparatorunun sarayından imparatoriçenin ta kendisini getirmeğe dahi muktedir olması, artık bu adama: "Bu dünyada benim yapamayacağım hiçbir şey yoktur. Gerçekten ölüleri diriltmeğe dahi şurda bir şey kalmadı." dedirtmişti."